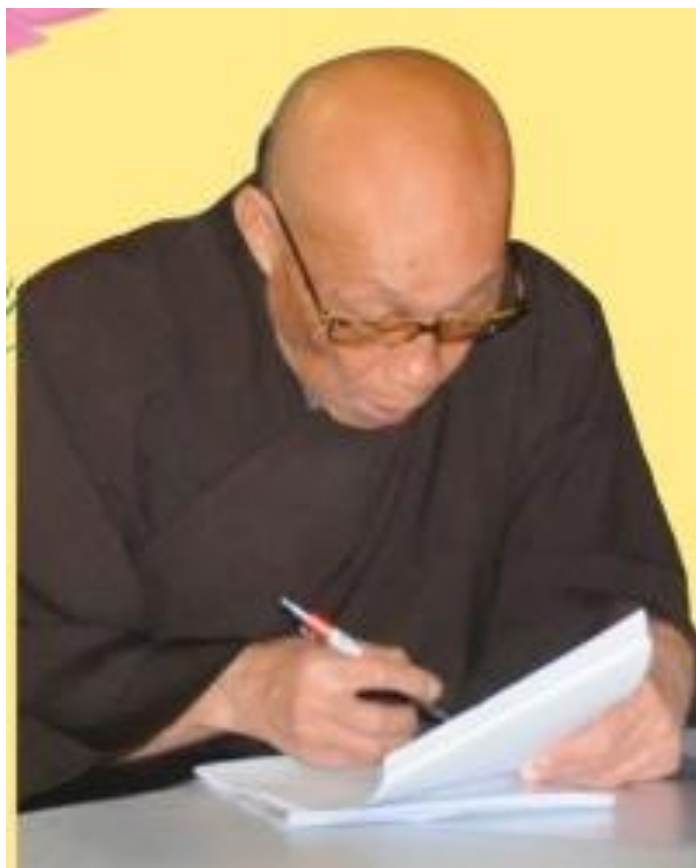

TUỞNG NIỆM MƯỜI NĂM HÒA THƯỢNG THƯỢNG MINH HẠ TÂM VIÊN TỊCH (2013-2023)

Kính bạch Giác Linh Hòa Thượng

Con ngồi đây, nhìn di ảnh Hòa Thượng, cảm cụi viết từng trang sách, lắng nghe lời khai thị của Hòa Thượng.

Hình ảnh sống động của Ngài và những lời khai thị của Ngài trong khóa tu học Phật Pháp Âu Châu lần thứ hai mươi lăm.

Giọng Hòa Thượng truyền pháp vẫn sang sảng và từ hòa, kèm theo những câu chuyện thật dí dỏm đã làm cho chúng con như hòa nhập với gia đình tâm linh mà trong đời thường, chúng con luôn gần gũi, vui nguồn hạnh phúc bên gia đình huyết thống, khiến con liên tưởng tới khóa học năm đó mọi người đều nhận được pháp hỷ, pháp lạc mà Hòa Thượng đã truyền trao.

Thấm thoát mà đã mười năm trôi qua rồi đó, thưa Hòa Thượng, cái ngày mà Hòa Thượng đã khai thị cho chúng con, đó là dấu mốc của hai mươi lăm năm, một phần tư thế kỷ mà Hòa Thượng đã khai sáng ra khóa học, không ngoài mục đích dẫn dắt chúng con trên bước đường tu học nơi xứ lạ quê người, hầu xoa dịu nỗi khổ đau của một dân tộc chịu quá nhiều đạo đày, nỗi buồn của người con Việt phải ly hương, mà đó cũng là ngày kỷ niệm năm

mười năm, phân nửa thế kỷ Hòa Thượng Thích Quảng Đức vị pháp thiêu thân, để trở thành vị Bồ Tát, một tấm gương để lại trong lịch sử Phật Giáo cũng như cho đời, cho Dân Tộc chúng ta, một đức tánh vô úy, không sợ hãi trước bạo quyền để cứu nguy cho tiền đồ dân tộc, cho Đạo Pháp luôn vững bền. Ngọn lửa thiêng của Ngài đã đốt lên thắp sáng trái tim của những người con Phật lòng yêu Đạo Pháp, yêu Tổ Quốc, và đã đốt đi những hận thù, ghét ganh, bạo tàn, đánh thức bao con tim trở về lại với chân, thiện, mỹ mà tất cả chúng ta khi thấy hình ảnh đó đều phải chấp tay cúi đầu đánh lễ.

Chúng con đâu ngờ, đó cũng là dấu mốc ngày Hòa Thượng xả báo thân để rồi lại cho chúng con niềm thương tiếc không nguôi.

Nghiêm lại lời Hòa Thượng giảng "chúng tôi đã hướng dẫn khóa học, hay là chịu trách nhiệm khóa học trong suốt hai mươi lăm năm, biết chừng đâu hai mươi sáu, hai mươi bảy, hai mươi tám thuộc loại thành phế nhân rồi, tới lúc phải nghỉ, rồi thì các vị khác sẽ tiếp, các chư tôn đức khác sẽ tiếp, các học viên khác sẽ tiếp.." như một điềm báo mà Hòa Thượng đã biết trước ngày Hòa Thượng phải trở về quê hương Đức Phật. Vâng, trở về Tây Phương miền tịnh Độ để rồi sẽ trở lại cõi Ta Bà, với hạnh nguyện mà Hòa Thượng thường nguyện: **"Khi nào Phật tử Âu Châu thành Phật hết Hòa Thượng mới chịu thành Phật"** Một lời nguyện thật tha thiết, thật lớn lao để từ đó chúng con làm nấc thang đi mãi trên con đường giải thoát, như hạnh nguyện của Bồ tát Địa Tạng Vương mà chúng con thường đọc tụng:

" Nam Mô U Minh Giáo Chủ hoằng nguyện độ sanh,

Địa ngục vị không thệ bất thành Phật,

Chúng sanh độ tận phương chứng Bồ đề.

Đại bi đại nguyện, đại thánh đại từ Bồ Tôn Đại Tạng Vương Bồ Tát Ma Ha Tát"

Hòa Thượng nhắc lại cho đại chúng nghe:

- Nguồn gốc của khóa học Phật Pháp Âu Châu bắt đầu hình thành từ năm nào, tại đâu?

- Có gì mới thêm vào trong khóa tu học Phật Pháp Âu Châu kỳ 25?

- Tu học làm sao để xứng đáng là người con Phật

- Khóa học sinh ra Giáo Hội, hay Giáo Hội sinh ra Khóa học?

- Lợi ích của khóa học, và phải áp dụng, thực hành như thế nào để được lợi ích.

- Thói quen khi dùng chữ, như thế nào mới đúng nghĩa?

- Sự hy sinh và hạnh nguyện của Bồ Tát Thích Quảng Đức cho tiền đồ Đạo Pháp và Dân Tộc

- Sự tri ân đối với Chư vị Tổ Sư, đối với những người đi trước

(xin mời Quý Vị xem bài tường thuật về bài giảng pháp cuối cùng của Hòa Thượng kèm theo dưới đây)

Con còn nhớ ngày Hòa Thượng viên tịch, chúng con theo phái đoàn chùa Phật Huệ đem phẩm vật tới để cúng dường, đánh lễ Kim quan Ngài, cảm động biết bao, lúc đó chùa đông lắm, Phật tử khắp nơi về nườm nượp, nhưng rất trang nghiêm, không ồn ào, cả đêm đó mọi người thay phiên nhau nhiễu quanh kim quan Hòa Thượng niệm Phật. Bầu Trời bên ngoài âm đạm, cả đêm mưa dầm như khóc tiễn đưa Hòa Thượng...

Khi đó, con chưa đủ duyên lành để được nghe Hòa Thượng giảng pháp, mãi tới giờ đây, sau mười năm con mới nghe được lời khai thị đầy từ bi của Hòa Thượng, con số mười năm khoảng thời gian dài, nhưng với con như mới hôm qua, thời gian qua mau, vô thường biến đổi, nhưng pháp bảo của Hòa Thượng cho chúng con còn mãi, còn vang vọng trong lời kinh, trong mỗi hành động thiện lành.

Kính bạch giác linh Hòa Thượng.

Năm nay là kỳ tu học Phật pháp thứ ba mươi bốn rồi, đã chín kỳ trôi qua từ khi Hòa Thượng về cõi Phật, năm nay kỷ niệm mười năm Hòa Thượng vắng bóng, Chư Tôn Thiền Đức và Phật tử khắp nơi tụ hội về chùa Khánh Anh, nơi Ngài đã bỏ bao nhiêu công sức ra, bao nhiêu hoài bão mà tạo dựng nên ngôi đại hùng bảo điện Khánh Anh, con chắc rằng con số người về tham dự lên cao hơn gấp mấy lần như Hòa Thượng thường mong muốn vào kỳ thứ hai mươi lăm: "một ngàn rưởi người", Giác Linh Hòa Thượng chắc rằng rất vui.

Bài pháp cuối cùng mà Hòa Thượng gửi đến nhắn nhủ chúng con:

"Nhân đây, trong giờ khai thị này, tuy ngăn ngủi nhưng mà chúng tôi có nhân mạnh, trước tiên là sự hy sinh của Chư Tôn Đức Tăng Ni về đây tham dự, thứ hai nữa là học viên các nơi khác cũng hy sinh gọi là tịnh tài để mà mua vé máy bay, có người mua sau cùng hết sức đắt mà cũng đi, và cũng một phần nào đó vì các khóa học, mà nếu chúng ta không nắm vững được cái yếu tố căn bản của Phật Pháp thì rất uổng!"

Mong rằng Quý Vị đi một khóa học rồi thì cũng có cái gì đó để mà bỏ túi được, để làm hành trang chắc chắn sau này cho Đạo pháp, có lợi cho tổ chức mình, trong địa phương mình của mình.

Một lần nữa, xin cầu chúc cho khóa học hôm nay sẽ đạt được nhiều kết quả viên mãn.

Nam Mô A Di Đà Phật"

Lời nhắn nhủ của Hòa Thượng làm con nhớ tới những lời dạy sau cùng của Đức Phật:

- "Này! Các người phải tự mình thấp đuốc lên mà đi! Các người hãy lấy pháp của ta làm đuốc! Hãy theo pháp của ta mà tự giải thoát! Đừng tìm một sự giải thoát ở một kẻ nào khác, đừng tìm sự giải thoát ở một nơi nào khác, ngoài các người!"

- "Này! Các người đừng vì dục vọng mà quên lời ta dạy. Mọi vật ở đời không có gì quý giá. Chỉ có chân lý của đạo ta là bất di, bất dịch. Hãy tinh tiến lên để giải thoát, hỡi các Người rất thân yêu của ta!"

Kính bạch Giác Linh Hòa Thượng,

Chúng con không bao giờ quên lời Hòa Thượng nhắn nhủ, khai thị cho chúng con, học Phật phải hành để làm hành trang cho đời sống, như lời Đức Phật dạy, hãy lấy pháp Phật làm đuốc để thấp sáng cho mình đi, trên con đường trọn đời sống đạo, để sen hồng nở khắp trời Âu trên nền tuyết trắng nơi xứ người lan tỏa ngát mùi hương: Hương Đạo Pháp, hương giải thoát, hương của lòng từ bi đầy thánh thiện của loài hoa sen trồng trên tuyết trắng.

Nam Mô Lâm Tế Chánh Tông Liễu Quán Pháp Thái Tế Thập Tứ Thế, Khai sơn Khán Anh Tự, húy thượng Nguyên hạ Cảnh tự Viên Dung, hiệu Minh Tâm Giác Linh Hòa Thượng chúng giám.

Mười năm Thầy đã về Tây,

Dáng từ Thầy vẫn còn đây trong con

Bao nhiêu pháp nhũ vẫn còn

Dạy cho đệ tử vòng tròn Đạo tâm

Thầy dạy rằng phải tri ân

Chư Tôn thiền đức ân cần khắc ghi

Học Phật chẳng phải so bì

Học Phật thì phải hành trì không ngại

Ngày sau có vốn giúp đời

Dựng xây Đạo Pháp nơi nơi mong cầu

Xin thưa Quý Vị ở đây có Vị nào đi dự khóa tu học suốt 15 kỳ không? – Mười thôi, mà chỉ thấy giờ tay lưa thưa, thôi hạ xuống đi, 5 cũng được, có không? Năm thì nhiều há, còn mười Thầy thấy hơi rải rác. Mười lăm thì sao? – lên bàn hơi nhiều, hai mươi chắc là siêu cỏi khác rồi.

Hai mươi lăm năm thì cũng có nhiều vị bây giờ tái sanh trở lại rồi, nếu còn muốn có duyên với cỏi Ta Bà này thì tái sanh trở lại .

Nói về hai mươi lăm năm khóa học Âu Châu thì chúng tôi từ ngày coi như là khóa thứ nhất cho tới bây giờ, chúng tôi muốn nói một câu rằng là: "**chúng ta mà còn tới ngày nay thì quả là một sự đóng góp công sức của rất nhiều lớp, từ các vị tôn túc xuất gia cho đến các vị cư sĩ lão thành.**" Lúc đầu gây dựng, chịu đựng, đóng góp từ ngày đó cho còn tới bây giờ. Cái thành quả mà chúng ta có ngày nay do công đức của bao vị đi trước đã đóng góp. Chúng tôi xin được nhắc sơ như vậy để Quý Vị biết, tuy là khóa học ngắn đơn giản, nhưng thực sự không đơn giản đâu.

Nói về mặt khó khăn thì phải nói là rất nhiều. Khó khăn về hoàn cảnh, khó khăn về tài chánh, khó khăn về nhân sự rất nhiều chứ không phải là không có. Nhưng trước tiên là nhờ sự hỗ trợ của các chư Tôn Đức, Tăng Ni và các vị bề trên, các vị hàng xuất gia, các vị giáo thọ, các vị luật sư, lúc đầu gây dựng nền tảng, cho đến ngày nay chúng ta thừa hưởng và chúng ta tiếp tục, và chúng ta không bao giờ quên công đức của các vị đi trước, các vị ấy ngày nay đối với các vị có thể là phụ huynh, có thể là chú bác, cô dì, có thể là các vị lớp trước. Điều muốn nói là hai mươi lăm năm chúng ta không thể nào quên các điều đó, và riêng cá nhân chúng tôi thì cũng khó quên lắm. Tới ngày nào không còn làm việc nữa thì cũng không bao giờ quên công đức đó của các Quý Vị.

Có nhiều vị đặt câu hỏi: do nguyên nhân nào, do cái yếu tố nào mà thúc đẩy các quý vị trong giáo hội Âu Châu mà lập ra khóa học này? Tôi hỏi ngược lại Quý Vị: Bây giờ chúng ta gọi khóa này là khóa Phật Pháp Âu Châu kỳ thứ 25 do Giáo Hội Phật Giáo Âu Châu tổ chức tại Phần Lan, vậy thì thưa Quý Vị tôi hỏi lại: lúc có khóa học này bắt đầu có Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu chưa? – Có chưa? Có rồi hay chưa?

- Có. - Vậy là trật lất rồi!

Có người nói rằng: Như vậy là Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất lập giáo hội này từ khóa thứ nhất, trên thực tế không phải, bởi vì Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu mới ra đời năm 1990. Khóa học có từ năm 1987, 1988.

Khóa học giáo lý Âu Châu lần thứ nhất năm 1999, và giáo hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất ra đời năm 1990.

Quý Vị nhớ bức tường Bá Linh sụp đổ vào năm nào không? – Năm 1989 phải không? Lúc đó khóa học Giáo Lý Âu Châu có rồi, nhưng mà Giáo Hội chưa có.

Nói một cách vắn tắt là:

Giáo Hội Phật Giáo Âu Châu thành lập sau khi khóa học đã có rồi.

Mà nói là do Giáo Hội thành lập là không đúng. Bởi vì cái này có trước, cái kia có sau mà, tức là khóa học có trước rồi giáo hội mới có sau. Giáo Hội năm 1990. Mặc dầu trước đó nó có những nguyên nhân, có những buổi họp, có những sự gặp gỡ giữa Chư Tăng địa điểm thành lập Giáo Hội Âu Châu. Năm 1990. Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất ở Hoa Kỳ lập năm 1992, tức là sau Giáo Hội Việt Nam Thống Nhất Âu Châu hai năm, bên Hoa Kỳ mới thành lập và các Giáo Hội khác cũng thành lập sau. Có nghĩa là Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống nhất Âu Châu có trước các Giáo Hội khác, nhưng mà cái khóa học Phật Giáo Âu Châu này lại có trước tất cả.

Vậy Quý Vị nhớ cho rằng; không phải Giáo Hội sinh ra khóa học mà ngược lại **Khóa học sinh ra Giáo Hội.**

Nhờ khóa học mà chư Tăng mới quy tụ, nhờ khóa học mà Chư Tăng mới gặp gỡ, nhờ khóa học mà chư Tăng mới ngồi lại trong vòng Âu Châu thôi. Rồi cuối cùng mây Thầy mới nghĩ rằng là: Bây giờ mới đi tới chỗ thành lập Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu. Thành ra đó là điểm cốt yếu, **Quý Vị nhớ cho**, nhất là Quý Vị lớn tuổi đã tham dự nhiều khóa rồi đó cũng nên biết lịch sử của nó một chút.

Cái thứ hai, tính từ cái khóa học này mà có ra nhiều vị xuất gia. Trong quý vị xuất gia, có vị nào từ khóa học ra không? - À, vậy ra trong khóa học có ra nhiều vị xuất gia, có nhiều cô xuất gia. Do nguyên nhân từ khóa học, do Quý Vị đi học đạo, do Quý Vị tham dự các khóa tu rồi gặp cái cơ duyên chín mùi, đầy đủ nhân duyên rồi các vị xin xuất gia. Tôi nhớ trong số Quý Vị Âu Châu này một số lớn các vị trẻ đều sau các khóa học mà xin xuất gia.

Xin xuất gia thì còn cũng có, thí dụ như mười vị xuất gia thì còn bảy, tám, cũng có mất đi một số, nhưng mà hầu hết là từ cái khóa tu học mà ra. Tôi xin kể ngồi trước mặt tôi đây có Hạnh Định. Cũng có quý vị trong này nữa mà tôi nhớ không hết, bên Tăng cũng như bên Ni, lớp trẻ cũng như lớp lớn, là lớn tuổi đó.

Từ những ngày học đạo trong khóa học rồi sau đó mới có nhân duyên đi xuất gia. Phải nói rằng là nhờ khóa học mà nó nuôi dưỡng ra về tổ chức Giáo Hội cũng như về sinh hoạt Tăng Ni, còn nhiều nhiều nữa chứ không phải chừng đó đâu. Chính nhờ khóa học này như đất, ra cây, ra trái, đủ thứ hết.

Nhờ Khóa học Phật Pháp mà chúng ta mới có được cơ duyên nuôi dưỡng nhân tài của Phật giáo, cũng như cơ duyên được phát huy các sinh hoạt Phật Giáo.

Mặc dầu đến đây là hai mươi lăm kỳ cho các châu khác. Thí dụ như bên Úc Châu, bên Mỹ Châu. Cũng nhờ nhân duyên bên Âu Châu mà bên Úc Châu bây giờ cũng mở khóa Úc Châu, cũng lên tới khóa thứ mười mấy rồi. Còn bên Mỹ Châu rất đông người Việt, rất đông Tăng Ni, nhưng mà mở cái khóa Bắc Mỹ, kỳ này mới mở tới khóa thứ ba à. Gọi là Bắc Mỹ. Bắc Mỹ Châu gồm có Hoa Kỳ và Canada. Các Tôn túc, các chư Vị qua đây để tham dự, như là giảng dạy, ví dụ như Hòa Thượng Thích Hoan; Hòa Thượng Nguyên Siêu, các vị Hòa Thượng, các Ngài qua bên này thấy sinh hoạt của Âu Châu, nhất là các khóa học. Các Ngài về mới mô phỏng theo hình thức này mà tạo cái sinh hoạt ở các châu khác trong đó chúng ta thấy có Úc Châu và bây giờ tới Mỹ Châu. Khóa học này không phải chỉ ảnh hưởng ở Âu Châu mà còn ảnh hưởng tới các châu khác,

Quý Vị thấy các lợi ích như tôi vừa kể đó, cái điều này cũng là cái điều chúng ta cũng nên nhớ, không phải nói để mà mình khoe khoang gì, nhưng mà nói có nhân, có quả, mình biết ích lợi của nó như thế nào. Đó là khóa học Phật Pháp Âu Châu.

Nhưng mà Quý Vị nhớ là lúc khởi đầu nó không phải cái tên Khóa Học Phật Pháp Âu Châu, mà nó có cái tên khác. Quý Vị nào biết tên gì? Hỏi như vậy hơi là lạ há, tức là mình không tham dự ngay từ đầu mình không nhớ. Tại vì hai mươi lăm năm rồi, các vị nào ít ra cũng khoảng bốn mấy, năm mươi tuổi, còn ba chục tuổi trở lại, chắc lúc đó còn đánh vòng, đánh đáo mà thành ra chưa tham dự, mà nếu có tham dự thì còn nhỏ quá cũng không nhớ. Lúc đầu tiên cái Khóa học Pháp Âu Châu như chúng tôi vừa kể, ảnh hưởng thế này, thế khác đó thì nó bắt đầu không phải tên khóa học Âu Châu mà cái tên của nó khác. Bây giờ Quý Vị kêu là Khóa tu học Phật Pháp Âu Châu kỳ thứ 25 phải không? Lúc đầu tiên gọi chữ khóa học Phật Pháp. Sau này quý Thầy một số không chịu. Không chịu vì sao, thiếu chữ gì? Thiếu chữ TU, có học không mà không tu không được.

Phải có học, rồi có tu nữa cho nó thêm chữ tu vô: "KHÓA TU HỌC PHẬT PHÁP", chữ đầu tiên thì không có. Rồi mấy Thầy ngồi nghĩ sao đó rồi thêm vào rất có ý nghĩa là "**KHÓA TU HỌC PHẬT PHÁP ÂU CHÂU**", kỳ này là kỳ thứ hai mươi lăm.

Xin thưa với Quý Vị là bắt đầu từ khóa học này năm 1984 thì phải, theo tôi nghĩ, lúc đó mới mở ra một khóa đầu tiên có khoảng ba chục, bốn chục người trong chùa Khánh Anh, mà quý Thầy đặt tên là **Khóa học Phật Pháp Khánh Anh 1**. Bắt đầu năm 84 thì đầu chừng ba mươi mấy học viên. **Từ chùa Khánh Anh bên Pháp khởi lên năm thứ nhứt 1984**, rồi tới năm 1988, là mấy năm Quý Vị? – 4 năm há, mà năm đó là tới khóa Khánh Anh thứ năm. Một, Hai, Ba, Bốn, Năm. Tới năm thứ năm thì cái số học viên lại lên nhiều quá, chắc chùa Khánh Anh to quá nên chứa không hết, mỗi lần tổ chức như vậy là trưng dụng hết: ngủ ngoài hè có, ngủ trong bếp, ngủ chánh điện, ngủ hết mà cũng không đủ chỗ. Thành bậy giờ chúng tôi mới nghĩ, thôi chắc có lẽ mình phải đi kiếm địa điểm khác mới dung chứa nổi, Thì bậy giờ mới nhờ một số Phật tử ở bên Thụy Sĩ đi tìm dùm một cái địa điểm mà hầu hết cái địa điểm ở bên Thụy Sĩ là địa điểm đi cắm trại trên rừng, trên núi. Lúc đó chúng tôi tìm thấy một địa điểm, khóa tu học Khánh Anh dời qua Thụy Sĩ, khóa đó cũng kêu gọi được một số đông các Phật tử về học. Rồi cũng nhờ qua bên Thụy Sĩ đó, rộng rãi lúc bậy giờ chúng tôi mới mời một số quý Thầy nói chung bên Âu Châu về dạy, hướng dẫn tu học, cái chương trình cũng giống như bậy giờ nhưng mà ít hơn. Mỗi ngày cũng có giờ tụng kinh, ngồi thiền, cũng có giờ giáo lý, nhưng mà ít hơn so với bên Thụy Sĩ hay là các khóa bậy giờ, còn so với chùa Khánh Anh thì không đủ chỗ.

Sau khóa thứ năm của Phật Pháp Khánh Anh, được chư Tăng chiếu cố, thành ra lúc bậy giờ quý Thầy mới phát huy, mở rộng. Nói rằng được như vậy rồi thì năm tới mình sẽ tiếp tục mở luân phiên ở các nước Âu Châu. Mỗi nước mỗi năm một lần. Năm kế tiếp là năm 1989 quý Thầy mới đổi là khóa Phật Pháp Khánh Anh thành ra khóa của Âu Châu mà đi được 881, trừ cái số tại Địa Phương.

Tại Địa Phương nước Anh, năm rồi ba trăm mười mấy. Vậy thì 881 ở xa tới nước Anh như vậy bao nhiêu? Hơn 500 cộng với Phật tử nước Anh, 313 thì phải mới lên thành 881. Như vậy các nước ở bên ngoài nước Anh dự khóa giáo lý vừa rồi; khóa 24, như vậy trên 500.

Bậy giờ khóa của Phần Lan, Quý Vị đoán được bao nhiêu? – Mình xỏ lô tô đi há. Coi từ đây tới cuối khóa ai trúng được. Ai nói gần đúng nè, 800 há, chà ngon lành! 700, lên chứ sao xuống? Bậy trăm con số có thể gọi là tương đối, cụ thể đó, nhưng mà cũng có thể lên tới 800. Tại sao tôi nói như vậy? bởi vì hiện giờ con số mà tôi biết được là con số mua vé máy bay hay là vé đi phà mà họ báo thì đã 500 hơn rồi. Vậy thì nếu cộng ở Phần Lan này tề 100 nữa, thì được bao nhiêu? 600 như vậy cũng không đến nổi tề đâu, thôi thì cho thêm một chút từ 150 đến 200 như vậy cũng khoảng chừng 700, nói chắc như vậy đi, nhưng mà cũng đâu biết chừng giờ chót họ kéo qua đùng đùng thì sao? Cái đó mình không biết được. Căn bản mình cũng có thể có 700.

Vậy thì một khóa học mà Quý Vị nghĩ rằng đi máy bay mà qua đây không phải dễ, coi như một sự hy sinh, một sự vận động hết sức là khó khăn, ngay tổ chức trong nước của mình cũng kêu là khó rồi, huống chi là tổ chức một nước xa như Phần Lan, mà tôi biết có nhiều vị đi phải đổi tàu hai, ba lần. Trong số 500 mà tôi vừa nói khi nãy, tôi biết không phải tới một lượt, ngày hôm qua, tức là ngày 25, hôm nay 26 là khai giảng, thì con số đến đông nhứt, nhưng mà chưa phải là hết, vẫn còn tiếp tục ngày nay, và còn tiếp tục ngày mai, cho tới cuối khóa, thành ra con số còn tiếp tục tới nhiều. Vậy tôi đoán là 700 có thể thêm chút đỉnh.

Thế thì khóa học chúng ta trung bình từ 700, 600 hay từ 500 cho đến 1000. Khóa học ở Ý, hay khóa học bên Anh năm rồi 881.

Nói về số lượng thì một ngày một tăng. Quý Vị có tưởng rằng, nếu khóa học này có duy trì đến năm khóa thứ ba mươi nó lên tới 1500 không? – Không ai dám nghĩ đâu, nhưng mà biết chừng đâu, do nhân duyên. Mà nhân duyên này không phải do các vị giảng sư giáo thọ, mà nhân duyên này do các vị học viên. Nếu học viên biết cách mở rộng, biết cách vận động, biết

cách kêu gọi thì cái số nó sẽ tăng lên. Thành ra cái chuyện số học viên tăng lên nhiều hay ít, thì cũng do một phần nào ngoài ảnh hưởng của ban giáo thọ, của ban tổ chức. cũng còn là ảnh hưởng của học viên đi học về. Học về mà thực hiện theo những điều của mình đã học, cũng như mình hoạt động thì thố những điều gì mình đã học, thì tạo ra cái ảnh hưởng. Mà khi được như vậy, mình kêu gọi thì mọi người dễ tin tưởng, còn ngược lại mình không làm gì hết, không có uy tín, không tạo được ảnh hưởng thì mình nói cũng như không mà thôi. Điều này trong tương lai thì chưa biết thế nào. Chúng tôi đã hướng dẫn khóa học, hay là chịu trách nhiệm khóa học trong 25 năm, biết chừng đâu 26, 27, 28 thuộc loại phé nhân rồi! tới lúc phải nghỉ rồi thì các vị khác sẽ tiếp, các chư tôn đức khác sẽ tiếp, các học viên khác sẽ tiếp.

Tôi nghĩ nếu mà chúng ta theo cái đà như lâu nay, thì mình có thể phát triển về mặt số lượng. Ngoài về mặt số lượng ra chúng ta còn kể cái gì nữa? - cái nội dung. Mà chữ ngày nay thường nói chất lượng, mặc dù chữ chất lượng đó nó không đúng, nhưng mà nói riết thành ra quen.

Vậy chất lượng là cái gì? – chất lượng là nội dung tu học, là khả năng tu học, sau khi tu học mình đã làm được việc gì? Trình độ tu tập cỡ nào? cái đó thường thường ngày nay chữ dùng là chất lượng. Lúc trước tôi không dùng được, bây giờ mình nói quen rồi tôi cũng dùng theo. Hễ nó quen rồi, cái gì sai nói riết cũng thành đúng à. Thành, bây giờ mình muốn đi theo quần chúng đó thì cũng phải dùng theo chữ đó thôi. Thí dụ như cái chữ này, Quý Vị có bệnh đi bác sĩ. Bác sĩ khám hay khám bác sĩ? – mình mang cái bệnh mình tới cho bác sĩ khám chứ, nhưng mà khi về tới nhà mình nói là: tôi đi khám bác sĩ mới về. Rõ ràng là bác sĩ khám mình chứ, nhưng mà mình cứ nói là đi khám bác sĩ, riết rồi chữ đó thành ra quen. Giờ mình muốn nói đi bác sĩ khám, không ai nghe hết, rồi mình cũng nói là đi khám bác sĩ luôn, mặc dù mình biết là sai, nhưng mà người ta lại hiểu, mình nói đúng không ai hiểu hết, dùng chữ chất lượng cũng vậy, nó không đúng, chữ nghĩa nó không đúng, nhưng mà mình dùng quá nhiều đi rồi, thành ra tôi xin tạm thời dùng chữ chất lượng. Người tu có chất lượng, mà người tu học không có chất lượng. Nói chỗ đó mình hiểu không? ta đi học năm khóa, mười khóa mà không có chất lượng gì hết. Một người đi học một khóa, hai khóa mà có chất lượng, nói như vậy có thể hiểu sơ sơ được, tức là người học mà có hành, học ít mà làm nhiều, học ít mà có hạnh tu thì người ta gọi người đó có chất lượng.

Tôi nghĩ là nếu mà người đi tu học nhiều khóa hay ít khóa không thành vấn đề, nhưng mà cần phải có gì? – chất lượng.

Quý Vị vỗ tay ngon lành lắm nha, Thầy mong rằng khi mình học ít, học nhiều nhưng phải làm cho có chất lượng, tức là về nội dung, mình có thể phát huy được con số từ một trăm bây giờ tăng lên tới một ngàn hay là bảy tám trăm là điều đáng mừng.

Các châu khác mà nghe học viên đi dự khóa Âu Châu bảy tám trăm một ngàn là họ ngán lắm, nhưng mà không có chất lượng kèm theo thì rất uổng, cho nên chúng ta cũng nên khuyên rằng là Quý Vị mà đi học một hai khóa rồi **ên lưu tâm cái gọi là chất lượng, là nội dung**. Quý Vị học lớp một, lớp hai hay là thọ Bồ Tát giới thì cũng nên để tâm một chút về vấn đề chất lượng. Cái chất lượng đó nó giúp cho mình, cũng như tổ chức cho mình, người ta biết cái khóa học này như thế nào, người ta biết cái con người từ khóa học này ra thế nào là nhờ cái chất lượng tu học, chứ không phải do cái chìa khóa mà người ta lấy đâu, có người nói: dạ, con đi tới mười lăm khóa nhưng mà có người không tin, không tin vì cái việc làm của mình đó, không tin mấy. Còn người chỉ có một hai khóa thôi mà nói ai cũng nghe, làm cái gì thiên hạ cũng chịu, cái đó tùy theo mình chứ không phải là đi dự nhiều khóa, cũng nên hiểu cái chỗ đó. Người mà đi tu học nhiều khóa rồi cũng nên lưu tâm cái chất lượng một chút.

Tôi biết có nhiều vị sau này đi xuất gia, có nhiều vị thọ Bồ Tát giới, có nhiều vị ra làm trụ trì, có nhiều vị ra làm giảng sư, có nhiều vị ra làm sư cô, có nhiều vị sau này ra sư bà nữa chứ đâu phải ít đâu ít đâu. Cũng nhờ chất lượng tu học của mình, nói chung là cái căn bản khi mình có ở trong khóa học, cho nên chúng tôi hay là quý Thầy, ăn thua là cũng từ cái ngày còn nhỏ học ở trong nhà trường, trong tu viện, từ đó ung đúc mới thành nên mới có một số nào đó, chứ không phải tự nhiên mà có, không phải đương nhiên mà thành, thì cái đầu tiên chúng ta muốn nói là khóa tu học chúng ta phải lưu tâm cái điểm đó, ví dụ câu chuyện vui như thế này, có người đi vô chùa một thời gian rồi có người hỏi tôi: bữa nay Thầy rảnh không Thầy? – có, rảnh rồi làm gì? – cho con thọ Bồ Tát giới, nói tinh queo à! Thọ Bồ Tát giới hỏi Thầy có rảnh không, giống như uống nước đá, uống cà phê sữa vậy. Tôi hỏi: ủa lý do sao mà con muốn thọ Bồ Tát giới? người đó nói: dạ, con muốn thọ Bồ Tát giới để con làm công quả. Tôi mới lấy làm lạ, sao thọ Bồ Tát giới mà làm công quả? Mọi người làm công quả thì làm công quả, thọ Bồ Tát giới có dính gì đâu mà tại sao thọ Bồ Tát giới để làm công quả? Lúc đó cô ấy mới thú thật và nói: dạ, con đi làm công quả trong này, con thấy người nào cũng thọ Bồ Tát giới hết. - Có mình cô chưa thọ à, làm như mình đi làm công quả nó không đúng mức vậy, cho nên Thầy rảnh rảnh Thầy thọ cho con đi.

Đó, như vậy là hiểu đúng hay sai chữ Bồ Tát giới? Quý Vị biết là hiểu sai đó, Bồ Tát giới đâu phải là thọ để làm công quả đâu, phải không? Còn cái người này họ nói thật, tại họ vô họ thấy người nào làm công quả cũng thọ Bồ Tát giới hết, đến giờ tụng giới Bồ Tát, Bồ tát thấy lên hết, còn mình một mình thấy bơ vơ nên muốn Thầy cho thọ Bồ Tát giới để làm công quả. Tôi nói: ủa, tôi cắt nghĩa cho một hồi, làm công quả thì làm công quả chứ thọ Bồ Tát giới hai cái nó không dính nhau, con muốn thọ Bồ Tát giới thì con đi khóa học Âu Châu thì sẽ thọ thôi, đi khóa học Âu Châu thì có tổ chức giới đàn thọ Bồ Tát giới thì thọ chứ bây giờ rảnh rảnh Thầy thọ Bồ Tát giới cho con một mình, rồi tưởng làm cái gì để đi làm công quả, nó cũng không có ý nghĩa gì hết.

Nhưng mà nói thì nói chứ cô đó không hiểu nổi, cô thắc mắc quá y như là Thầy hà tiện vậy, keo kiệt không bố thí Bồ Tát giới.

Một hồi tôi mới hỏi cô đó: nhưng mà Thầy hỏi con đó, con có quy y chưa? – cô hỏi lại tôi: quy y là làm sao?

Mà hỏi như vậy là có quy chưa? - Hỏi lại như vậy mới biết là cô chưa quy y. Tôi nói: muốn thọ Bồ Tát giới thì phải quy y. Quy Y xong rồi mới thọ Bồ Tát giới, chứ chưa quy y mà muốn thọ Bồ Tát giới chẳng khác gì con muốn đi học đại học mà con không cần trung học, không cần tiểu học, bay lên đại học liền thì đâu được, như vậy trường nào mà nhận cho con? Con thử nghĩ xem, phải đi có lớp, có lang chứ. Mặc dầu thọ ngũ giới và thọ Bồ Tát giới hai cái có khác, nhưng mà cũng phải tuân tự đi theo thứ tự.

Bây giờ một số quý Thầy còn đòi trước khi thọ Bồ Tát giới còn thọ thập thiện nữa, và vừa rồi tôi đi chỗ nào đâu đây trong Âu Châu này tôi có yêu cầu truyền thập thiện cho các vị trước khi thọ Bồ Tát giới, tôi cũng có làm chuyện đó. Nhưng mà theo chúng tôi cũng như một số quý Thầy thì thấy rằng cái đó cần nhưng không phải là thiết lắm, nếu theo xưa nay thì nó cũng có thứ tự thật, từ ngũ giới, tới thập thiện rồi Bồ Tát giới. Đối với hải ngoại chúng ta ngày nay Âu Châu và các nước khác, nhất là Âu Châu. Âu Châu được cái tiếng: Bồ Tát sinh lẹ, Bồ Tát sinh nhiều, phải vậy không? Đi qua khóa Phần Lan, quý vị đoán coi bao nhiêu Bồ Tát. Mấy năm trước tôi có đưa ra một con số, nếu mà giới tử khoảng chừng ba mươi, tôi thiếu thì có giới đàn thọ Bồ Tát giới, nhưng mà không có năm nào bỏ hết. Năm nào mọi người cũng đi vận động làm sao trên số ba mươi. Năm vừa rồi ở bên Anh tới bảy tám mươi gì đó. Thành ra tôi mới nói một câu Bồ Tát sinh nhiều, Bồ Tát sinh lẹ, cứ một mùa như vậy là sinh ra bảy, tám chục Bồ Tát. Đó là chưa kể chùa này, chùa kia chùa nọ nữa. Cứ thỉnh về

rồi cho thọ Bồ Tát giới, nhiều lắm, thì chuyện thọ Bồ Tát giới không có phải là khó lắm, nhưng mà thọ rồi, ít nhất cái hình thức không Bồ tát, cũng không biết Bồ tát là sao nữa. Tôi hỏi các vị thọ Bồ Tát giới năm năm bảy năm rồi họ có làm lễ Bồ tát lần nào chưa? Họ trả lời sao? – Họ hỏi ngược lại tôi: dạ thưa Thầy, Bồ tát là gì vậy Thầy? Con từ trước tới giờ nghe Bồ Tát chứ chưa nghe Bồ tát. Nói vậy là tôi biết họ Bồ tát nhiều rồi! Là chưa lần nào, biết rồi! Hai chữ đó khác hay giống Quý Vị? - khác xa lắm: Bồ Tát khác, Bồ tát khác. Hai chữ khác xa lắm. Người này hỏi tỉnh queo hà. Bồ tát là sao Thầy? Như vậy là Bồ Tát này chưa từng Bồ tát, mà đó chỉ là hình thức thôi đó, đó là tụng giới thôi mà người này không làm được. Không làm được không phải là người này không muốn, mà vì địa phương người này sinh sống không có nhiều, có một mình mình hà, rồi cũng đâu có ai tổ chức, mà cũng không liên kết với ai, cho nên thọ thì có mà tụng giới thì không, Bồ tát thì không, chưa kể đến chuyện thực hành nữa, cái thực hành còn thưa thớt lắm.

Thành ra tôi cũng xin nhắc chữ chất lượng khi nãy đó. Các vị mà thọ Bồ Tát giới muốn lắm, thích lắm, mà quý Thầy cũng không tiếc gì cái chuyện đó Quý Vị, muốn thọ Bồ Tát giới thì tổ chức đàn đờ, giới đàn thọ Bồ Tát giới, nhưng mà cái điều quan trọng là phải làm cái gì một phần nào đó của hạnh Bồ Tát, bởi vì thọ Bồ Tát giới để thực hành hạnh Bồ Tát mà, tu hạnh Bồ Tát mà, chứ đâu phải để chơi đâu. Hay nói rõ hơn thế này: **giới Bồ Tát là giới làm**. Còn giới mà chúng ta thọ **Tam Quy Ngũ Giới là giới ngăn ngừa, giới chỉ**, ngăn ngừa là gì? Là không được, không được, gọi là ngăn ngừa.

Không được gì?

- Không được sát sanh
- Không được trộm cắp.
- Không được tà dâm
- Không được nói dối
- Không được uống rượu

Phải không? Giới đó cũng trong Tỳ Kheo giới:

- Không được giữ tiền, giữ bạc, không được sở hữu trong một ngày
- Không được giữ châu báu

Nhưng bây giờ Thầy nào trong túi cũng phải có tiền. Có nhiều Thầy nói đùa thôi: dạ, con đâu có giữ tiền đâu, con giữ mấy cái thẻ nhà băng thôi. Đúng rồi trong luật nói không giữ tiền, chứ đâu nói giữ credit card đâu. Thật sự đời xưa, đời của Đức Phật đâu có credit card đâu, đời nay chẳng những credit card mà nhiều thứ credit card nữa phải không? Thứ xanh, thứ vàng, thứ đỏ, đủ thứ, mà bây giờ Thầy nào cũng ít nhất một card, có nhiều Thầy ba bốn card, chứ không phải ít, đó là sự thật.

Nhưng mà nếu không thọ Bồ Tát giới là quý Thầy đó sẽ phạm hết. Tại sao vậy? luật không cho, là tư hữu, là có tài sản riêng. Điều đó không được, nhưng mà nếu đi tới chỗ Bồ Tát giới thì có chỗ mở rộng ra không được giữ tiền, giữ bạc cho cá nhân sở hữu, nhưng có quyền giữ tiền giữ bạc cho cá nhân, tập thể, cho Tăng đoàn để mà phát huy, để mà phát triển thì được, có nghĩa là vì lợi ích của Tăng đoàn, của tổ chức mà vị này được cử làm thủ quỹ, hay vị này làm thủ bồn, thì vị đó có quyền được giữ tiền bạc, thì điều đó không phạm, còn nếu mà giữ cá nhân là phạm. Thành ra các vị cũng nên biết những cái đó để sau này có nhiều người, người ta bắt bẻ mình, nhiều khi mình không biết.

Người ta phân biệt ra hai cái truyền thống Nam Tông và Bắc Tông có khác, giữa Bồ Tát giới tại gia và Bồ Tát giới xuất gia cũng có khác, và giữa Thanh Văn giới và Bồ Tát giới có khác, mà Bồ Tát giới còn một chữ đặc biệt nữa tầm giới, chứ không phải là những giới bình thường đâu. Thành ra nói về Bồ Tát giới có những cái đặc biệt lắm, mà cái đặc biệt đó đòi hỏi cái sự tu chứng của mỗi vị, đòi hỏi cái hạnh Bồ Tát của mỗi vị, vì lẽ đó mà trường hợp

năm mươi năm của Ngài Thích Quảng Đức, chúng ta gọi mà không sợ phạm lỗi gì hết, Bồ Tát Thích Quảng Đức là vì việc làm của Ngài Quảng Đức không có gì mà để chúng ta nghi ngờ, mà chúng ta còn phải học nữa, chúng ta phải tôn kính nữa, nghĩa là vì đạo mà hy sinh, vì mọi người mà xả thân, vì hoàn cảnh khó khăn của pháp nạn mà đứng ra để giải quyết bằng sự đốt thân của mình, cái hành động đó là hành động của một vị Bồ Tát, cho nên ***chúng ta gọi Bồ Tát Thích Quảng Đức mà không sợ sai.***

Tôi thấy bây giờ ở Việt Nam hay cả các nơi khác đều gọi Bồ Tát Thích Quảng Đức, mặc dầu Ngài Quảng Đức không phải là một vị tiền sĩ, không phải là một vị học cao, nhưng mà cái hạnh đó có thể nói là cao nhất.

Năm nay là kỷ niệm năm mươi năm của Ngài Quảng Đức, thì có lẽ quý Thầy sẽ nói nhiều về hạnh của Ngài Quảng Đức, các nơi khác và trong khóa học này vào trưa chủ nhật sẽ có làm lễ tưởng niệm năm mươi năm của Bồ Tát Quảng Đức.

Chúng tôi xin nhắc lại, lời khai thị của chúng tôi chỉ nhấn mạnh là làm thế nào để chúng ta đi dự khóa học để mà phát huy cái hạnh Bồ Tát, gọi là cái chất lượng của các vị tham dự khóa học để mà phụng sự cho Đạo Pháp, nhất là những trường hợp Đạo pháp bị lâm nguy, bị những cái khó khăn thì chỉ có một cái hạnh Bồ Tát để mà có thể giải quyết những khó khăn đó, và muốn làm những cái hạnh Bồ Tát, thì người học Phật phải biết được cái tinh túy của giáo lý của các vị Bồ Tát, của Lịch Đại Tổ Sư thì chúng ta mới có thể hành cái hạnh đó một cách tự nhiên, một cách gọi là tự nguyện, chứ bằng không những người xung quanh nói thế này, thế khác rồi cho rằng cái việc làm đúng, sai.

Thí dụ như sự hy sinh của Ngài Quảng Đức, cho tới giờ đã năm mươi năm mà họ còn nói thế này, thế kia, thế nọ, tạo những cái hiểu lầm.

Nhân đây trong cái giờ khai thị này ngắn ngủi, tuy ngắn ngủi nhưng mà chúng tôi có nhấn mạnh, trước tiên là sự hy sinh của Chư Tôn Đức Tăng Ni về đây tham dự, thứ hai nữa là học viên các nơi khác cũng hy sinh gọi là tịnh tài, để mà mua vé máy bay, có người mua sau cùng hết sức đắt mà cũng đi, và cũng một phần nào đó vì cái khóa học. Mà nếu chúng ta không nắm vững được cái yếu tố căn bản của Phật Pháp thì rất uổng.

Mong rằng tất cả Quý vị đi một khóa học rồi thì cũng có cái gì đó để mà bỏ túi được, để làm hành trang chắc chắn sau này có lợi cho Đạo pháp, có lợi cho tổ chức của mình, trong cái địa phương của mình.

Một lần nữa xin cầu chúc cho khóa học hôm nay sẽ đạt được nhiều kết quả viên mãn.

Nam Mô A Di Đà Phật

(ghi lại xong ngày 11.8.2023, đệ tử Diệu Danh)